

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ombildning av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Västervik; given Stockholms slott den 6 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam. Stadener.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPESON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Stadener anför härefter:

I Västervik har sedan många år tillbaka funnits ett högre allmänt läroverk, som dock — förutom sexklassig realskola — omfattat endast realgymnasium. Genom beslut den 9 augusti 1923 medgav Kungl. Maj:t, att från och med höstterminen 1923 jämväl kvinnliga lärjungar finge under vissa förutsättningar mottagas å sagda gymnasium.

Vid den omorganisation av det högre skolväsendet, som beslöts av 1927 års riksdag, förändrades läroverkets organisation endast därutinnan, att real-

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 61 häft. (Nr 74.)

Ombildning
av gymnasiet
vid högre
allmänna
läroverket
i Västervik.

skolan bestämdes skola omfatta en fyrklassig och en femklassig avdelning samt att hela läroanstalten skulle vara tillgänglig för både manliga och kvinnliga lärjungar. I samband därmed uttalade riksdagen, att den statsunderstödda flickskolan i staden icke syntes kunna påräkna tillräcklig anslutning för att ifrågakomma till fortsatt statsunderstöd.

Genom cirkulär den 18 juni 1927 föreskrev Kungl. Maj:t sist angivna organisation för läroverket.

Vid 1928 års riksdag väcktes inom riksdagen motioner (I: 94 och II: 149), i vilka hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t därom, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning huruvida vid Västerviks allmänna läroverk successivt från läsåret 1929/1930 måtte inrättas en latinlinje samt för 1929 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Statsutskottet vid nämnda riksdag anförde i sitt utlåtande över berörda motioner, att utskottet måste hysa starka betänkligheter mot att förorda åtgärder i detta syfte. Det redan nu begränsade elevantalet å gymnasiet syntes icke motivera en uppdelning i två linjer, och i allt fall borde en tids erfarenhet avvaktas, innan frågan härom upptoges till närmare omprövning. Utskottet avstyrkte alltså motionerna, vilka sedermera blevo av riksdagen avslagna.

Vidare må erinras, hurusom 1930 års riksdag medgav, att vid det allmänna läroverket i Västervik finge tills vidare under av riksdagen angivna förutsättningar försöksvis kunna anordnas s. k. förenad realskollinje med anknytning till folkskolans såväl sjätte som fjärde klass; och skulle därvid en av realskolans linjer kunna tillsvidare ersättas av sådan förenad linje. I samband härmed uttalade riksdagen, att riksdagen förutsatte, att senast i samband med den indragning av statsunderstödet till den privata flickskolan i staden, som av 1927 års riksdag förutsattes, behov av två realskollinjer vid läroverket komme att inträda. Någon s. k. förenad linje vid ifrågavarande läroverk har emellertid icke kommit till stånd, utan omfattar läroverket för närvarande två särskilda linjer i anslutning till 1927 års riksdags beslut.

Fråga om en förändring av högre allmänna läroverkets i Västervik organisation hade emellertid redan före år 1930 väckts, i det att stadsfullmäktige i nämnda stad jämlikt sitt den 19 december 1929 fattade beslut i en den 30 december 1929 dagtecknad skrivelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt utverka riksdagens medgivande, att realgymnasiet i Västervik omändrades till ett latingymnasium.

Såsom stöd för sin framställning hava stadsfullmäktige åberopat den hos fullmäktige väckta motion, som föranledde deras nyss omförmälda beslut. I denna motion anfördes huvudsakligen följande:

Efter genomförandet av 1927 års läroverksreform kommer Västervik att bli den enda gymnasiestad i landet, som saknar latinlinje. Motivet för stadens placering i denna oförmånliga undantagsställning torde uteslutande ha

varit hänsynstagande till det relativt ringa elevantalet. Tillströmningen av elever beror emellertid till stor del av de studiemöjligheter, ett läroverk erbjuder. Många föräldrar i Västervik med omnejd sända med stora ekonomiska uppoffringar sina barn till andra läroverksstäder, där den för dessa elevers fortsatta utbildning nödvändiga latinlinjen finnes.

I all synnerhet har behovet av en latinlinje vid Västerviks läroverk blivit kännbart sedan gymnasierna öppnats även för flickor. Enligt vad som framgår av den statistik, som återfinnes i bilagan till denna motion, valde blott en sjundedel av de flickor, som 1926 avlade studentexamen i vårt land, reallinjen. Skall för norra Kalmar läns vidkommande talet om flickornas förbättrade utbildningsmöjligheter bli en realitet, måste enligt vårt förmenande vid Västerviksläroverket öppnas en latinlinje.

Stadens storlek synes också motivera denna åtgärd. Folkmängden där var den 1 januari 1927 12,407. Västervik kommer alltså i fråga om invånarantal framför åtskilliga städer med dubbla gymnasielinjer. Dessutom ligga i Västerviks närhet köpingen Gamleby samt flera brukssamhällen såsom Ankarsrum och Överum.

Inom staden med omnejd har ett starkt intresse varit tillfinnandes för inrättandet av en latinlinje. Att detta icke skett på kommunens bekostnad torde i första hand berott därpå, att staden varit — och är — hårt skatte-tyngd.

Motionen vid 1928 års riksdag blev ej av riksdagen bifallen, vilket är från Västerviks stads och kringliggande områdes synpunkt mycket att beklaga, enär orten har ett starkt behov av den dubbla utbildningslinjen i ett latin- och ett realgymnasium. Att genom en ny hänvändelse till statsmakterna söka vinna gehör för önskemålet om en latinlinje vid sidan av reallinjen torde vara utsiktslöst, sedan nu gymnasiets lärjungantal, som läsåret 1925/1926 utgjorde 79, därav 11 flickor, nedgått till 21, därav 3 flickor, enligt läroverkets katalog för höstterminen 1929.

Om utsikter således ej torde förefinnas att inom överskådlig tid få gymnasiet i Västervik utökat med en latinlinje, borde det däremot enligt vårt förmenande ej möta några större hinder att få gymnasiet omlagt till ett latingymnasium, om det inför statsmakterna uppvisas vara ett allmänt önskemål inom orten, och torde en dylik förhoppning ha så mycket större fog för sig, som statsverkets kostnader torde bli ungefär desamma för en latinlinje som för en reallinje. Då emellertid en latinlinje kan väntas få ett betydligt större elevantal än en reallinje, är tydligen den förra linjen att föredraga även från statsekonomisk synpunkt såsom lämnande den största valutan för utgifterna.

I allmänhet torde det kunna sägas, att ett enkellinjigt gymnasium är någonting mindre lämpligt, men alldeles särskilt måste detta sägas om ett enbart realgymnasium. Den starka nedgången i lärjungantalet vid gymnasiet i Västervik har givetvis många orsaker, men enligt vårt förmenande är en av de förnämsta den, att gymnasiet har blott reallinje, under det att gymnasierna i kringliggande städer ha båda utbildningslinjerna. Då latinlinjen är den linje, som föredrages av de flesta lärjungarna och framförallt av det ojämförligt största antalet flickor, är det ganska naturligt, att Västerviks gymnasium måste ligga under i konkurrensen med andra gymnasier med latinlinje. I samma mån, som flickorna i den under ombildning varande realskolan hinna upp i gymnasiet, komma olägenheterna med enbart reallinje att visa sig allt större och målsmännens missnöje att växa sig allt

starkare. Att en reallinje är olämplig som enda påbyggnad på en samrealskola torde få anses ha erkänts av skolkommissionen, som på sin tid föreslog, att reallinjen vid Västerviks gymnasium skulle utbytas mot en ny-språklig linje. Då denna linje ej godtagits av statsmakterna, synes det naturliga vara, att gymnasiet i stället ombildas till ett latingymnasium.

Till förmån för en latinlinje talar även den omständigheten, att, såsom en av läroverksadjunkten M. Hallberg utarbetad P. M. visar, flertalet abiturienter vid Västerviks gymnasium åtminstone under de senare åren, trots att de genomgått ett realgymnasium, ägnat sig åt levnadsbanor, för vilka en latinlinje skulle lämnat en bättre eller ungefär lika god förberedelse.

Den i nu återgivna motion åberopade promemorian lydde sålunda:

Under 25-årsperioden 1904—1928 har studentexamen avlagts av 271 lärjungar.

Enligt uppgifterna i årsredogörelserna hava dessa valt följande levnadsbanor eller studievägar:

	Antal	%
Universitet	84	31
Folkskoleseminarium och liknande	14	5,2
Tekniska högskolan » »	28	10,3
Tandläkar-, veterinär- och farmaceutiska institutet	20	7,4
Militärutbildning och liknande	21	7,7
Kommunikationsverk, tullen, landsstaten	30	11,1
Lantbruk (med eller utan utbildning vid institut)	9	3,3
Affärslivet, banktjänst	43	15,9
Okänt	22	8,1

I äldre redogörelser skiljes ej på olika slag av universitetsstudier, men av uppgifterna från åren 1916—1928 framgår, att juristerna utgöra flertalet, därefter medicinerna.

Trots att realgymnasiet ger särskilt god underbyggnad för tekniska studier, har blott 10,3 procent ägnat sig åt sådana. Därtill kommer, att denna studieväg visat sig mindre lockande under de sista 10 åren. Under denna period blir totalsumman 4 och procenten 3,4.

Det kan invändas, att reallinjen ger den bästa underbyggnaden även för en del andra yrken än de rent tekniska. Följande tabell över antalet veckotimmar i vissa ämnen på de olika linjerna visar dock, att även latingymnasiet ger en mångsidig utbildning.

I nedanstående tabell angives antalet veckotimmar för alla fyra gymnasieringarna.

	Realgymnasium	Latingymnasium
Geografi	7,5	7,5
Biologi	9,5	9,5
Matematik	24	13
Fysik	13,5	9
Kemi	10	6

Härav framgår, att geografi och biologi äro likställda. I fysik kan latinaren få inhämta $\frac{2}{3}$ av realarens kurs, i kemi $\frac{3}{5}$, i matematik något mer än hälften, vilket är mera än tillräckligt för de flesta yrken.

Stadsfullmäktiges framställning överlämnades med skrivelse den 8 februari 1930 av länsstyrelsen i Kalmar, som därjämte överlämnade yttranden av

magistraten i Västervik, av lokalstyrelsen för läroverket samt av vederbörande rektor och eforus. Länsstyrelsen förklarade sig icke hava något att erinra mot bifall till ansökningen. Jämväl de övriga yttrandena voro tillstyrkande, utom det av läroverkets rektor avgivna. Rektor anförde, bl. a., följande:

Här är icke platsen för en utredning av orsakerna till lärjungantalets minskning vid läroverket. Men en orsak ligger säkerligen i en på senare tider rådande ekonomisk depression i staden och orten, och därjämte beträffande gymnasiet i en ökad erfarenhet, att studentexamen leder till överfyllda banor, samt beträffande realskolan i indragningen av första klassen vid en rätt ogynnsam tidpunkt, så till vida att det då knappt fanns några blivande lärjungar för den nya realskolklass, som samtidigt måste inrättas. Den minskning, som sålunda inträtt, kommer utan tvivel att småningom utjämnas, vartill en ökad tillströmning av flickor till läroverket givetvis skulle ej oväsentligt bidra. Frågan om härvarande flickläroverks blivande öde kan alltså inverka på lärjungfrekvensen vid läroverket. Skulle flickskolan komma att helt indragas, måste en sådan åtgärd tvinga en mängd flickor in i läroverket och även in på gymnasiet. Då förefunnes måhända skäl att genom en ändring göra gymnasiet bättre lämpat för kvinnliga lärjungar i allmänhet än ett realgymnasium kan anses vara, i fall det annars skall anses vara ett statsintresse att söka inrikta allt flera kvinnor på studiebanorna. I varje fall torde det finnas fog för den tanken, att de två frågorna om läroverkets gymnasium och flickläroverkets definitiva organisation böra avgöras i ett sammanhang.

Det gamla gymnasiet står för närvarande under avveckling, i det att det nya genom 1927 års läroverksreform införda gymnasiet byggts upp till och med andra ringen. Tidpunkten för den ifrågasatta förändringen synes därför mindre lyckligt vald. Det kunde vara önskvärt, att den nya i mångt och mycket förbättrade organisationen av läroverkets gymnasium finge under de närmaste åren vara orubbad, så att någon erfarenhet kunde vinnas om dess verkningar och resultat i ena och andra hänseendet. En sådan erfarenhet borde vara icke blott av värde utan rent av nödvändig för ett säkert omdöme. Men den opinion, som anser sig kunna utdöma det nya realgymnasiet, medan det ännu befinner sig i sitt vardande, kan knappast vara rent sakligt grundad.

Över stadsfullmäktiges framställning har skolöverstyrelsen den 19 januari 1931 avgivit utlåtande samt därvid bifogat yttrande av läroverkskollegiet vid högre allmänna läroverket i Västervik. Läroverkskollegiets yttrande har följande lydelse:

Kollegiet hade beretts tillfälle att yttra sig över en underdånig framställning från stadsfullmäktige i Västervik, att läroverkets realgymnasium skulle ersättas med ett latingymnasium. Sedan olika meningar i denna fråga under överläggningen framförts, beslöt kollegiet uttala sitt instämmande i stadsfullmäktiges framställning. Detta beslut fattades med 9 röster mot 6, vilka senare avgåvos för ett förslag, att kollegiet skulle hemställa, att frågan om gymnasiets eventuella omorganisation måtte uppskjutas till dess frågan om härvarande flickläroverks framtid blivit avgjord.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande till en början erinrat om de av mig i det föregående omnämnda, vid 1928 års riksdag behandlade motionerna varefter överstyrelsen för egen del anfört i huvudsak följande:

Överstyrelsen finner sig till en början böra konstatera, att lärjungantalet å gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Västervik är mycket litet och att det under den senaste femårsperioden varit i påfallande grad i nedgående. Medan antalet lärjungar å gymnasiet under läsåren 1920/1922 höll sig omkring 64 och från och med höstterminen 1923, då kvinnliga lärjungar började vinna inträde, till och med läsåret 1925/1926 uppgick till mellan 70 och 80, har det under läsåren 1926/1931 utgjort respektive 64, 58, 42, 21 och 23, varav respektive 12, 9, 4, 3, 4 varit kvinnliga lärjungar. Lärjungantalet har sålunda under de båda sista läsåren undergått en synnerligen påfallande minskning, så att det rent av kunde sättas i fråga, huruvida det är berättigat att upprätthålla ett gymnasium med så litet lärjungantal. Då denna nedgång emellertid torde få anses vara av tillfällig natur, alldenstund realskolans klasser äro jämförelsevis väl besatta, särskilt inom den femåriga realskollinjen, och staden har att uppvisa ett invånarantal av över 12,000, torde det icke finnas anledning att för närvarande ifrågasätta åtgärder, vilka skulle innebära indragning av ett gymnasium, varav behov prövats föreligga så sent som vid 1927 års riksdags beslut angående läroverkens organisation. Vilken anledningen till den starka nedgången i lärjungantal vid läroverket kan vara, därom vågar överstyrelsen icke uttala någon bestämd mening, men överstyrelsen håller för mycket sannolikt, att läroverkets organisation med enbart realgymnasium varit en bidragande faktor till att nedgången tagit så stora proportioner.

Då det gäller att avgöra, huruvida ett läroverk, som med hänsyn till lärjungefrekvensen icke kan göra anspråk på dubbellinjigt gymnasium, bör organiseras med latin- eller realgymnasium, synes stort avseende böra fästas vid det förhållandet, huruvida det är fråga om ett gossläroverk eller samläroverk. I senare fallet synes en organisation med enbart latingymnasium vara avgjort att föredraga, därest icke förmånen för staden att äga ett för kvinnliga lärjungar öppet gymnasium skall bliva i stor utsträckning illusorisk. Av de 512 kvinnliga lärjungar, som år 1929 avlade studentexamen, tillhörde endast 59 eller ungefär $\frac{1}{9}$ reallinjen, och även under tidigare år har proportionen varit i stort sett likartad. För närvarande gäller det för övrigt, att även manliga lärjungar i större utsträckning gå till latin- än till reallinjen. Sålunda tillhörde under åren 1927, 1928 och 1929 respektive 1,024, 1,071 och 965 manliga studenter latinlinjen och respektive 923, 908 och 803 reallinjen. Tar man i betraktande det antal lärjungar, som tillhörde latin-, respektive realgymnasiet i dess helhet i hela landet under åren 1928 och 1929, finnes det, att latinlinjen under dessa år räknade 4,034 och 4,098 lärjungar, medan antalet lärjungar å reallinjen under samma tid utgjorde respektive 2,693 och 2,700. Lärjungefrekvensen å latingymnasiet är alltså uppenbarligen större än å realgymnasiet, och särskilt bekräftas det, att flickorna företrädesvis söka sig till latingymnasiet. Redan denna omständighet synes överstyrelsen utgöra ett starkt skäl för, att ett enkellingigt samgymnasium, därest icke särskilda skäl för en annan organisation prövas föreligga, organiseras såsom latingymnasium. Den utredning, som förebragts angående de levnadsbanor, vilka valts av studenter, som utgått från högre allmänna läroverket i Västervik, synes också snarast tala för en sådan orga-

nisation även i fråga om här förevarande läroanstalt. Då önskan om en omändring av gymnasiet i antydd riktning dessutom synes vara omfattad av en praktiskt taget enhällig opinion, anser sig överstyrelsen från allmänt principiella utgångspunkter icke äga anledning att göra någon erinran mot framställningen, utan vill tvärtom för sin del tillstyrka densamma.

En viktig omständighet synes böra i detta sammanhang beaktas, nämligen att en omorganisation i föreslagen riktning icke bör få betunga statsverket med ökade utgifter. Såvitt överstyrelsen kan finna, kommer detta icke heller att bliva fallet. Visserligen är det sant, att timplanen för latinlinjen i fråga om de ämnen, vilka hava olika timtal å latin- och reallinjen, uppvisar sammanlagt 66 timmar, medan motsvarande timtal för reallinjen är allenast 53,5 timmar, d. v. s. 13,5 veckotimmar mindre. Men i verkligheten torde man beträffande ett läroverk av ifrågavarande storlek kunna utgå ifrån, att ämnena grekiska och kemi icke komma upp på latinlinjens schema, i varje fall icke annat än rent undantagsvis, liksom det å andra sidan icke torde vara sannolikt, att ämnet latin erhåller plats på realgymnasiets schema. Under denna förutsättning ändras ovan angivna timtal till 46 för latinlinjen och 47,5 för reallinjen, d. v. s. det sammanlagda timtalet blir 1,5 timmar mindre å latinlinjen än å reallinjen. Ur lärarebehovets synpunkt är det sålunda, rent numerärt sett, likgiltigt, om gymnasiet organiseras såsom latin- eller realgymnasium, och någon skillnad i kostnadsavseende i det ena eller andra fallet torde icke uppstå. Men då det synes i hög grad sannolikt, att en omändring av gymnasiet till latingymnasium skulle medföra ökat lärjungantal, skulle de i terminsavgifter inflytande medlen till staten och läroverket därigenom ökas. Några kostnader för upprättande av nya institutioner behöva heller icke uppstå, då det gäller omorganisation från realgymnasium till latingymnasium, vilket däremot skulle bliva fallet, därest omorganisationen skulle ske i motsatt riktning.

Beträffande lärarbehovet synes det uppenbart, att en omändring till latingymnasium nödvändiggör inrättande av en ordinarie lärartjänst vid läroverket i latin. Då läroverket icke torde kunna göra anspråk på mer än fyra lektorstjänster och detta antal dylika tjänster redan finnes upprättat vid läroverket, synes det närmast bliva fråga om en adjunktstjänst i bl. a. detta ämne. Huruvida denna adjunktstjänst skall inrättas vid sidan av läroverkets förutvarande adjunktstjänster eller den skall ersätta någon av dessa, i vilket fall en av läroverkets adjunkter torde få förflyttas till annat läroverk, synes icke behöva bliva föremål för avgörande i detta sammanhang. Enligt den plan över lärarbehovet vid de allmänna läroverken under omorganisationen, som överstyrelsen inlämnade till Kungl. Maj:t den 21 november 1927, skulle en adjunktstjänst nyinrättas vid högre allmänna läroverket i Västervik från och med budgetåret 1930/1931, och 1930 års riksdag beviljade också medel för detta ändamål. Det visade sig emellertid vid början av läsåret 1930/1931, att läroverket av särskilda anledningar under läsåret erhöi endast 10 klassavdelningar mot i specialplanen beräknade 12, varför någon ny adjunktstjänst icke blivit upprättad vid läroverket, och överstyrelsen har också, såsom framgår av 1931 års statsverksproposition (åttonde huvudtiteln, punkt 162) ansett sig böra föreslå, att frågan om denna nya adjunktstjänst tills vidare ställes på framtiden. Emellertid torde antalet klassavdelningar vid läroverket komma att från och med läsåret 1931/1932 uppgå till 12 och detta oberoende av gymnasiets organisation såsom latin- eller realgymnasium. Under sådana förhållanden kommer frågan om den

nya adjunktstjänsten att inom en nära framtid under alla förhållanden bliva föremål för förnyad prövning, och en omändring av gymnasiet medför därvid ingen ändring i de ordinarie tjänsternas antal; den påverkar enbart frågan om ämneskombinationerna i den ena eller andra tjänsten.

I detta sammanhang tillåter sig överstyrelsen även erinra därom, att läroverkets rektor med utgången av läsåret 1930/1931 avgår från sin befattning. Därest en omändring av gymnasiet till latingymnasium skall ske, synes tidpunkten för en sådan ändring just nu vara lämplig med hänsyn till nyssberörda förhållande. Den reglering av lärarbehovet i olika ämnen, som kan finnas önskvärd i samband med en omorganisation och måhända även i någon mån i samband med förordnandet av ny rektor, underlättas också för närvarande av det förhållandet, att en ämneslärarinnetjänst vid läroverket under läsåret 1930/1931 hålles vakant.

Överstyrelsen vill sålunda föreslå, att gymnasiets omorganisation tager sin början med läsåret 1931/1932 och sedan fortgår successivt, till dess realgymnasiet blivit i sin helhet avvecklat och ersatt med latingymnasium.

Följande specialplan skulle då komma att gälla för läroverket.

H.t.		Realskolan	Gymnasiet	Antal avd:r
1931	5—6	1 ⁵ —3 ⁵ 1 ⁴ —3 ⁴	LI, RII—RIV	8 + 4 = 12
1932	(6)	1 ⁵ —4 ⁵ 1 ⁴ —4 ⁴	LI—LII, RIII—RIV	8 + 4 = 12
1933		1 ⁵ —(5) ⁵ 1 ⁴ —4 ⁴	LI—LIII, RIV	8 + 4 = 12
1934		1 ⁵ —(5) ⁵ 1 ⁴ —4 ⁴	LI—LIV	8 + 4 = 12

Överstyrelsens utlåtande är åtföljt av dels en tabell över lärjungantalet vid ifrågavarande läroverk åren 1920/1931 dels ock en tabell över antalet lärjungar, som avlagt studentexamen åren 1866/1929, till vilka tabeller jag här inskränker mig att hänvisa.

Departementschefen.

Den utredning i föreliggande ärende, som förebragts av stadsfullmäktige i Västervik samt — i främsta rummet — av skolöverstyrelsen, synes mig vara så omfattande och grundlig, att jag har föga att tillägga. Det är uppenbart, att ett samhälle, som äger ett högre läroverk med endast en av de båda linjer, som i regel finnas vid dylika läroanstalter, är mindre väl tillgodosett med avseende på den studerande ungdomens utbildningsmöjligheter än samhällen med fullständiga läroverk. Också har det ju tidigare visat sig, att vederbörande städer i dylika fall under många år på egen bekostnad uppehållit den felande gymnasielinjen — jag kan i sådant hänseende erinra om städerna Ystad och Hudiksvall. Såsom framgår av det förut anförda, har det också i den inom stadsfullmäktige i Västervik väckta motion, som föranledde fullmäktiges framställning, påpekats, att orsaken till att kommunal latingymnasielinje icke kommit till stånd i Västervik, är att finna i den tunga skatteböroda, som vilat på staden.

Såsom förut nämnts har frågan om läroverkets utvidgning med även latinlinje så nyss som år 1928 prövats av riksdagen, som emellertid ansåg lärjungetillströmningen till läroverket ej vara tillräcklig för en dylik åtgärds vidtagande. Nu ifrågasättes, såsom framgår av det föregående, ej en utvidgning av gymnasiet utan en ombildning av det nuvarande realgymnasiet

till latingymnasium. Om lämpligheten av en dylik omorganisation hava meningarna varit ganska enhälliga. Inom läroverkskollegiet har dock från flera håll den meningen uttalats, att man ej borde nu företaga en ombildning utan avvakta, hur frågan om flickskolans i staden framtid bleve avgjord. Till denna mening har ock läroverkets rektor anslutit sig.

För min del har jag av den i ärendet förebragta utredningen fått den uppfattningen, att ett latingymnasium vid läroverket i Västervik skulle bättre än det nuvarande realgymnasiet motsvara behovet inom staden och dess omnejd av högre läroverksutbildning. Jag förordar alltså den av stadsfullmäktige gjorda framställningen, och detta så mycket hellre, som — på sätt framgår av skolöverstyrelsens utredning — ombildningen icke synes komma att medföra någon ökad kostnad för statsverket. Då något formellt åtagande från kommunens sida icke föreligger om tillhandahållande för det eventuellt omorganiserade läroverket av erforderliga undervisningslokaler och bostad eller hyresersättning åt rektor, torde ett beslut om förändrad organisation av läroverket förbindas med en förutsättning av sålunda angivet slag.

I likhet med skolöverstyrelsen och på av överstyrelsen anförda skäl anser jag, att ombildningen bör taga sin början med läsåret 1931/1932 samt ske successivt med början i första ringen å gymnasiet.

Under åberopande av vad jag nu anført hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att besluta,

att gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Västervik skall från och med läsåret 1931/1932 ombildas från realgymnasium till latingymnasium samt att ombildningen skall ske successivt med början i gymnasiets första ring, allt under förutsättning att kommunen åtager sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler samt bostad eller hyresersättning åt rektor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter tillstyrkta hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Tunberg